

Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης

Εξεταστέα ύλη κατατακτηρίων εξετάσεων

Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου

1. Ευρωπαϊκή μουσική θεωρία & πράξη

A. Θεωρία:

- Μείζονες κλίμακες με διέσεις και με υφέσεις
- Ελάσσονα κλίμακα του λα (φυσική, αρμονική και μελωδική)
- Ελάσσονες κλίμακες με διέσεις και με υφέσεις (αρμονικές – μελωδικές ανιούσες και κατιούσες)
- Σχετικές, ομώνυμες και εναρμόνιες κλίμακες (ορισμοί και εύρεση).
- Αποστάσεις γειτονικών φθόγγων: Ημιτόνιο, τόνος, τριημιτόνιο, ταυτοφωνία.
- Διαστήματα 1^{ης} – 8^{ης}: Είδη, αναγνώριση, σχηματισμός με δοσμένη βάση ή με δοσμένη κορυφή. Μετατροπές διαστημάτων.
- Αναστροφές διαστημάτων.
- Απλά και σύνθετα διαστήματα.
- Χαρακτηριστικά διαστήματα.
- Εύρεση διαστημάτων σε μείζονες και ελάσσονες κλίμακες.
- Μεταφορά μελωδίας σε διαφορετική κλίμακα (transporto).
- Τρίφωνες συγχορδίες: Είδη συγχορδιών, αναγνώριση, σχηματισμός με δοσμένη βάση/μέση/κορυφή, μετατροπή συγχορδιών.
- Τρίηχο. Εξάηχο. Δίηχο. Τετράηχο.
- Σύνθετα ομοειδή και σύνθετα μικτά μέτρα: εξαμερή, εννεαμερή, δωδεκαμερή, 5/8, 7/8, 8/8.
- Συγκοπή. Αντιχρονισμός.
- Σημεία επανάληψης.

B. Σολφέζ:

Μουσική ανάγνωση σε ασκήσεις μέσης δυσκολίας στο κλειδί του σολ και φα, τις οποίες οι υποψήφιοι μπορούν να βρουν στο Μ.Σ.Θ.

2. Ιστορία της μουσικής

Αρχές της μουσικής.

Αρχαίοι μουσικοί πολιτισμοί: Η μουσική της αρχαίας Ελλάδας.

Εποχή του χαλκού (Κυκλαδικός πολιτισμός). Αρχαϊκή εποχή (λυρική ποίηση: είδη, εκπρόσωποι. Κιθαρωδία, αυλωδία, μονωδία.). Κλασική εποχή (τραγωδία και μουσική). Ελληνιστική εποχή. Μουσική θεωρία: ονομασίες φθόγγων, τετράχορδα, συστήματα, αρμονίες, τόνοι. Θεωρία του ήθους. Αρμονία των σφαιρών. Μουσικά όργανα. Μουσική σημειογραφία.

Μεσαίωνας

- Η θρησκευτική μουσική τον μεσαίωνα. Το αμβροσιανό μέλος. Το Γρηγοριανό μέλος και τα χαρακτηριστικά του
- Η κοσμική μουσική: Τροβαδούροι, τρουβέροι και αρχιτραγουδιστές
- Αρχές πολυφωνίας: Το organum
- Εξέλιξη του organum κατά τον 11^ο & 12^ο αι.
- Η σχολή της Notre Dame
- Το moteto
- Ars Antiqua
- Ars Nova (mensural notation, ισορυθμία, ισορυθμικό μοτέτο)
- Trecento
- Ars subtilior

Για καθεμία από τις παραπάνω σχολές/εποχές θα ζητηθούν: τόπος, χρόνος, μουσικά χαρακτηριστικά, είδη σύνθεσης θρησκευτικής και κοσμικής μουσικής, συνθέτες.

- Μοτέτα (ανάλυση):
 - ο Anon.: Pucelete/Je Languis/Domino.
 - ο Anon.: On parole/A Paris/Frese nouvele.
 - ο Philippe de Vitry: In arboris/Tuba sacre fidei/Virgo sum

Αναγέννηση

- Ιστορικό πλαίσιο: σημαντικά γεγονότα, ανάπτυξη τεχνών και λογοτεχνίας
- Μουσικά χαρακτηριστικά: αλλαγές στην μουσική, αντιστικτική-ομοφωνική υφή, πτώσεις, συμβολισμός, παράφραση.
- Γαλλοφλαμανδική σχολή μουσικής.
- Μουσική και μεταρρύθμιση.
- Μουσική και αντιμεταρρύθμιση - Σχολή της Ρώμης.
- Σχολή της Βενετίας.

Για καθεμία από τις παραπάνω σχολές/εποχές θα ζητηθούν: Είδη σύνθεσης, συνθέτες, χαρακτηριστικά.

3. Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική, Θεωρία και Πράξη

1. Γένος (ορισμός). Ποια γένη χρησιμοποιεί η Βυζαντινή Μουσική
2. Φθορές του Διατόνου
3. Είδη μελοποιίας
4. Δίσημοι Τρίσημοι Τετράσημοι Ρυθμικοί πόδες (απλά μέτρα) στη θεωρία και στη πράξη
5. Συστατικά (Χαρακτηριστικά) των ήχων
6. Μεταρρύθμιση των τριών διδασκάλων (1814)
7. Ποιοτικοί χαρακτήρες
8. Δημοτικό τραγούδι (κατηγορίες)
9. Συστατικά του Δ' ήχου και πλ. Α' ήχου
10. Τα παρακάτω παραλλαγή-μέλος σε ειρμολογικό είδος από το Αναστασιματάριο του Ιωάννου Πρωτοψάλτη σε ήχο Δ' και πλ. Α': Κύριε εκέκραξα-Κατευθυνθήτω, Πάσα πνοή- Αινείτε, Δοξολογία Μανουήλ Πρωτοψάλτου.
Κατ'επιλογή από δύο εύκολα τραγούδια στους ήχους Δ' και πλ. Α' -π.χ.: Σήμερα γάμος γίνεται, σε ήχο Δ'.

4. Πιάνο

Σημείωση: Για την επιλογή των μουσικών έργων, παρακαλούμε να μελετηθεί με προσοχή το ισχύον «Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Μαθημάτων Μουσικής παιδείας για τα Μουσικά Σχολεία (Γυμνάσια, Λύκεια)», [ΦΕΚ Β 2858/28-12-2015](#) (24.6MB):
α) Για το υποχρεωτικό πιάνο βλ. σελ. 33881-33997
β) Για το πιάνο ως ατομικό όργανο επιλογής βλ. σελ. 34394-34527

4.1. Υποχρεωτικό Πιάνο

- Τρία κομμάτια (τα δύο από μνήμης):

Α) Σπουδή

Β) Πολυφωνικό/Προκλασικό Κομμάτι

Γ) Κομμάτι κλασικής ή μετέπειτα περιόδου

Επιλογή από τα ενδεικτικά μουσικά έργα επιπέδου 2 υποχρεωτικού πιάνου του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Μαθημάτων Μουσικής παιδείας για τα Μουσικά Σχολεία (βλ. το παραπάνω ΦΕΚ Β 2858/28-12-2015) ή επιλογή άλλων μουσικών έργων ισοδύναμης δυσκολίας

- Μία κλίμακα σε 2 οκτάβες (βλ. κλίμακες επιπέδου 2 υποχρεωτικού πιάνου του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Μαθημάτων Μουσικής παιδείας για τα Μουσικά Σχολεία στο παραπάνω ΦΕΚ Β 2858/28-12-2015).

4.2 Πιάνο ως όργανο επιλογής

- Τέσσερα κομμάτια (τα δύο από μνήμης):

A) Σπουδή

B) Πολυφωνικό/προκλασικό κομμάτι

Γ) Κομμάτι κλασικής ή μετέπειτα περιόδου

Δ) Ένα έργο ελεύθερης επιλογής από μία από τις παραπάνω ομάδες A, B ή Γ.

Επιλογή από τα ενδεικτικά μουσικά έργα επιπέδου 2 πιάνου επιλογής του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Μαθημάτων Μουσικής παιδείας για τα Μουσικά Σχολεία (βλ. το παραπάνω ΦΕΚ Β 2858/28-12-2015) ή επιλογή άλλων μουσικών έργων ισοδύναμης δυσκολίας

- Δύο κλίμακες σε δύο οκτάβες (βλ. κλίμακες επιπέδου 2 πιάνου επιλογής του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Μαθημάτων Μουσικής παιδείας για τα Μουσικά Σχολεία στο παραπάνω ΦΕΚ Β 2858/28-12-2015).

5. Ταμπουράς ως υποχρεωτικό όργανο αναφοράς της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής

Γ' ΕΠΙΠΕΔΟ (ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ):

- Θαλασσάκι (καλαματιανός, Καλύμνου)
- Η Άννα στο δάσος
- Αιγιώτισσα
- Λεμονάκι
- Σε καινούρια βάρκα μπήκα (Συρτό Προποντίδας)
- Όποιος θέλει ν' αγαπήσει (χορός "Βλάχα" Νάξου)
- Κάτου στ' αλώνια (παραδοσιακό Πυλαίας, ήχος πλάγιος δ')

Δ' ΕΠΙΠΕΔΟ:

- Σου 'πα μανά μ' (Τσακωνικός, Πελοπόννησος)
- Κάτω στη ρόιδο (μπαϊντούσκα Θράκης)
- Μια καλή γειτονοπούλα (μπαϊντούσκα Θράκης)
- Κουκουνούδα (μαντηλάτος Θράκης)
- Αμπέλι μου πλατύφυλλου
- Σαράντα μαστορόπουλα και εξήντα δυο μαστόροι (παραλογή από τον κύκλο των τραγουδιών: Της Άρτας το γεφύρι)

Τα παραπάνω κομμάτια μπορούν να βρουν οι υποψήφιοι στο Μ.Σ.Θ.

Σημειώσεις:

- Κατά την εκτέλεση των τραγουδιών θα αξιολογηθεί ο βαθμός επάρκειας στα βασικά σημεία οργανοχρησίας, όπως αυτά ορίζονται στο ΦΕΚ Β 2858/28-12-2015, σελ. 33998-34004.

- Οι μαθητές οφείλουν να εκτελέσουν στον ταμπούρα χωρίς τη βοήθεια μουσικού κειμένου (από μνήμης) τραγούδια τα οποία θα πρέπει να προέρχονται και από τα δύο παραπάνω επίπεδα - δεξαμενές (δύο τουλάχιστον από την καθεμία.

- Οι υποψήφιοι μπορούν επίσης αν το επιθυμούν να επιλέξουν για την ακρόαση και άλλα παρόμοια κομμάτια, ίσης δυσκολίας, στους ίδιους ήχους και ρυθμούς, από το ευρύτερο ρεπερτόριο της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής

- Όσον αφορά το κούρντισμα του ταμπούρα θα χρησιμοποιηθεί το βασικό κούρντισμα κατά πέμπτες (καραντουζέν), το οποίο μπορεί να είναι:

1η χορδή: Κε=λα, 2η χορδή: Πα=ρε και 3η χορδή: Δι=Σολ, ή εναλλακτικά:

1η χορδή: Πα=ρε, 2η χορδή: Δι=Σολ και 3η χορδή: Νη=Ντο

Επίσης, για τον Γ' ήχο, δύναται να κουρντιστεί η μεσαία χορδή Δι στο φθόγγο Γα

1η χορδή: Πα=ρε, 2η χορδή: Γα=Φα και 3η χορδή: Νη=Ντο

6. Ατομικό όργανο επιλογής (εκτός του πιάνου)

6.1 Ακορντεόν

1. Κλίμακες
2. Γύμνασμα
3. Πολυφωνικό κομμάτι
4. Έργο κομμάτι ελεύθερης επιλογής (κλασικό, ρομαντικό ή σύγχρονο)

6.2 Βιολοντσέλο

Δύο σπουδές ή μία σπουδή και ένα μέρος σονάτας, κονσέρτου, σουίτας και κλίμακες μείζονες και ελάσσονες

6.3 Ευρωπαϊκά κρουστά

Κομμάτια επιπέδου τουλάχιστον Κατωτέρας

1. ένα κομμάτι στο ξυλόφωνο ή στη μαρίμπα,
2. ένα κομμάτι στα timpani,
3. ένα κομμάτι στο ταμπούρο,
4. ένα κομμάτι στο drum-set.

6.4 Κλαρινέτο

Κλίμακες με έως 2 αλλοιώσεις, μείζονες και ελάσσονες

1 σπουδή Lefevre vol 1 ή Cava Dimitrov 'εως σπουδή No 120

Για τα υπόλοιπα όργανα επιλογής, εξεταστέα ύλη αντίστοιχης δυσκολίας για την Β' γυμνασίου.
